

اعلامیه فرایبورگ درباره حقوق فرهنگی (2007)

(1) با یادآوری اعلامیه جهانی حقوق بشر، دو میثاق بین‌المللی سازمان ملل درباره حقوق بشر، اعلامیه جهانی یونسکو درباره تنوع فرهنگی و سایر اسناد جهانی و منطقه‌ای؛

(2) با تأکید مجدد بر اینکه حقوق بشر جهانی، غیرقابل تقسیم و به هم پیوسته هستند و اینکه حقوق فرهنگی نیز همانند سایر حقوق بشر، یک جلوه و پیش‌نیازی برای کرامت انسانی است؛

(3) با پذیرفتن اینکه نقض حقوق فرهنگی زمینه بروز کشمکش‌ها و درگیری‌های مرتبط با هویت را که دلایل اصلی خشونت، جنگ و تروریسم هستند ایجاد می‌کند؛

(4) و همچنین با پذیرفتن اینکه بدون اجرای موثر حقوق فرهنگی، تنوع فرهنگی نمی‌تواند حقیقتاً مورد حمایت قرار بگیرد؛

(5) با در نظر گرفتن نیاز به اهمیت دادن به ابعاد فرهنگی حقوق بشر شناخته شده در زمان ما؛

(6) با در نظر گرفتن اینکه احترام به تنوع و حقوق فرهنگی یک مولفه اساسی در مشروعیت و پیوستگی توسعه پایدار

مبتنی بر غیرقابل تقسیم بودن حقوق بشر است؛

(7) با ملاحظه اینکه حقوق فرهنگی ابتداءً در سیاق حقوق اقلیتها و بومیان مورد ادعا واقع شده که این امر برای حمایت از آن با یک رویکرد جهانی و به خصوص برای اغلب نیازمندان ضروری است؛

(8) با در نظر گرفتن اینکه تعیین موقعیت حقوق فرهنگی در سیستم حقوق بشر برای درک بهتر طبیعت این حقوق و نتایج ناشی از نقض آنها، بهترین وسیله را برای ممانعت از مورد استفاده قرار گرفتن آنها در حمایت از نسبیت‌گرایی فرهنگی ایجاد کرده تا بهانه‌ای برای قرار دادن مردم و یا اجتماعات در برابر یکدیگر وجود نداشته باشد؛

(9) با در نظر گرفتن اینکه حقوق فرهنگی، همان‌طور که در اعلامیه حاضر بیان شده- اند، اکنون در بسیاری از اسناد حقوق- بشر و در مقیاس‌های گسترده به رسمیت شناخته شده‌اند و اینکه جمع کردن این حقوق برای تضمین مورد توجه واقع شدن و پیوستگی آنها مهم است و مشوق تحقق کامل آنهاست؛

ما این اعلامیه را درباره حقوق فرهنگی برای کنشگران در سه سطح ارائه می-کنیم: عمومی (دولتها و نهادهای آنها)، جامعه مدنی (سازمان‌های غیردولتی و سازمان‌های غیرانتفاعی و موسسه‌ها) و خصوصی (موسسه‌ها) با رویکرد تشویق و

شناسایی اجرای حقوق فرهنگی در سطوح محلی، ملی، منطقه ای و جهانی.

* ماده یک (اصول بنیادین)

حقوقی که در این اعلامیه تصریح شده- اند، برای کرامت انسانی ضروری هستند؛ به همین دلیل، آنها بخش به هم پیوسته حقوق- بشر را تشکیل می دهند و باید مطابق با اصول جهان شمولی، تقسیم ناپذیری و به هم- پیوستگی تفسیر شوند. بنابراین:

الف) این حقوق تضمین شده، بدون هرگونه تبعیض از نظر رنگ، جنسیت، سن، زبان، مذهب، اعتقادات، نژاد، خاستگاه ملی یا قومی، شأن اجتماعی، تولد یا هر وضعیت دیگری که بر اساس آن هویت فرهنگی فرد ساخته می شود، می باشند؛

ب) هیچکس نباید در نتیجه اعمال و یا عدم اعمال حقوق مندرج در این اعلامیه رنج ببیند و یا اینکه مورد تبعیض قرار بگیرد؛

ج) هیچکس نباید این حقوق را به منظور ضرر زدن به حقوقی که در اعلامیه جهانی و یا سایر اسناد حقوق بشر شناخته شده- اند، به کار گیرد؛

د) اعمال حقوق فرهنگی تنها می تواند موضوع محدودیت هایی که در اسناد بین- المللی حقوق بشر وجود دارند قرار بگیرد. هیچ چیزی در این اعلامیه نمی- تواند مقرراتی را که برای تحقق حقوق- فرهنگی موثرترند و یا اینکه ممکن است

در قوانین یا رویه داخلی یا حقوق‌بین‌الملل حاصل شوند، تحت تأثیر قرار دهد؛
(ه) تحقق موثر حقوق‌بشر نیازمند این است که ابعاد فرهنگی آن (حقوق‌بشر) در پرتو اصول بنیادینی که در بالا به آنها اشاره شد، مهم انگاشته شود.

* ماده دو (تعاریف)

در راستای اهداف این اعلامیه،
الف) واژه «فرهنگ» دربرگیرنده ارزش‌ها، باورها، اعتقادات، زبان‌ها، دانش و هنرها، سنت‌ها، نهادها و سبک‌های زندگی است که از مجرای آنها یک فرد و یا یک گروه، انسانیت خود و معانی را که برای وجود و توسعه خودشان به‌کار می‌گیرند، اظهار می‌کند؛

ب) عبارت «هویت فرهنگی» در قالب مجموعه تمام منابع فرهنگی در نظر گرفته می‌شود که از طریق آنها یک فرد به‌تنهایی و یا در اجتماع و همراه دیگران، خود را تعریف و یا، ارتباط برقرار می‌کند و میل دارد در کرامت خود مورد شناسایی قرار گیرد؛

ج) «جامعه فرهنگی» بر گروهی از اشخاص دلالت دارد که در منابعی که هویت مشترک فرهنگی آنها را که متمایل به حفظ و توسعه آن هستند می‌سازد، سهم هستند.

* ماده سه (هویت و میراث فرهنگی)

هر فردی، تنها و یا در اجتماع و همراه با دیگران، حق دارد که:

الف) یک هویت فرهنگی از درون مجموعه متنوعی از فرهنگها و بیانها انتخاب کند و هویت فرهنگی اش محترم شمرده شود. این حق به ویژه در ارتباط با آزادی اندیشه، وجدان، مذهب، عقیده و بیان اعمال می‌شوند؛

ب) فرهنگ خود را به علاوه آن فرهنگهایی که در تنوع خود میراث مشترک بشریت را می‌سازند بشناسد و آنها مورد احترام باشند. این امر به‌طور ویژه دربرگیرنده حق آگاهی از حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین است که برای این میراث ضروری هستند؛

ج) به میراث‌های فرهنگی که بیانگر فرهنگ‌های مختلف و همچنین منابعی برای نسل‌های حاضر و آینده هستند، به ویژه از طریق برخورداری از حق بر آموزش و اطلاعات، دسترسی داشته باشد.

* ماده چهار (مرجعی برای جوامع فرهنگی)

الف) هر کسی آزاد است که هویت داشتن یا نداشتن تحت یک یا چند جامعه فرهنگی را صرفنظر از مرزها برگزیند و چنین انتخابی را اصلاح کند؛

ب) هیچ‌کس نباید هویت فرهنگی تحمیلی داشته باشد و یا اینکه برخلاف اراده اش در یک اجتماع فرهنگی جذب شود.

* ماده پنج (دسترسی به زندگی فرهنگی و مشارکت در آن)

الف) هرکس، تنها و یا در اجتماع و همراه با دیگران، دارای حق دسترسی و مشارکت آزادانه در زندگی فرهنگی از طریق فعالیت‌های ناشی از انتخاب خودش صرفنظر از مرزهاست؛

ب) این حق به‌طور خاص دربرگیرنده:

- آزادی اظهارکردن خود در عرصه عمومی و یا خصوصی به زبان (یا زبان‌های) منتخب خود؛

- آزادی عمل در انطباق با حقوقی که در این اعلامیه شناخته شده‌اند، عمل بر اساس فرهنگ خود و پیروی کردن از سبک زندگی که با ترویج منابع فرهنگی و به‌خصوص در حوزه استفاده از محصولات تولیدی و خدمات تقویت می‌شوند؛

- آزادی توسعه و تسهیم دانش و بیان‌های فرهنگی، برای انجام تحقیقات و مشارکت در روش‌های مختلف آفرینش و همچنین بهره‌مند شدن از آنها؛

- حق بر حمایت از منافع معنوی و مادی مرتبط با آثاری که نتیجه فعالیت فرهنگی شخص هستند.

* ماده شش (آموزش و تعلیم)

مطابق با چارچوب عمومی حق بر آموزش، هرکسی حق دارد که در طول زندگی خودش، تنها و یا در اجتماع و با دیگران، در پاسخ به نیازهای آموزشی اساسی‌اش و برای مشارکت در توسعه کامل و آزاد هویت فرهنگی و با حفظ احترام به حقوق دیگران و تنوع فرهنگی، آموزش ببیند و

مهارت بیاموزد. این حق به‌طور ویژه دربرگیرنده:

(الف) آگاهی و آموزش حقوق بشر؛

(ب) آزادی آموزش دادن و آموزش دیدن به زبان مادری و یا سایر زبان‌ها و در مورد آنها و همچنین دانش‌های مرتبط با فرهنگ خود و یا سایر فرهنگ‌ها؛

(ج) آزادی والدین در تضمین امکان آموزش اخلاقی و مذهبی فرزندان بر اساس باورهای خودشان در ضمن احترام به آزادی اندیشه، وجدان و مذهب فرزندان مطابق با توانایدهای وی؛

(د) آزادی ایجاد، هدایت و دسترسی داشتن به نهادهای آموزشی مضاف بر نهادهایی که توسط قوای عمومی و در وضعیت احترام به هنجارها و اصول شناخته‌شده بین‌المللی در حوزه آموزش و با تأیید حداقل قواعد تعیین‌شده توسط کشورهای، ایجاد شده‌اند.

* ماده هفت (ارتباطات و اطلاعات)

مطابق با چارچوب عمومی حق بر آزادی بیان که شامل آزادی هنری نیز و همچنین آزادی عقیده و اطلاعات نیز می‌شود و با احترام به تنوع فرهنگی، هرکسی به-تنهایی و یا در اجتماع و با دیگران، حق بهره‌مندی از اطلاعات متنوع و آزادانه که موجب توسعه کامل هویت فرهنگی خود را داراست. این حق که صرف-نظر از مرزها اعمال می‌شود، به‌طور ویژه شامل:

الف) آزادی جستجو، دریافت و ابراز اطلاعات؛

ب) حق هر شخص برای مشارکت در تولید یا انتشار اطلاعات متنوع به یک زبان یا زبان‌های برگزیده او با استفاده از تمام تکنولوژی‌های مربوط به اطلاعات و ارتباطات؛

ج) حق پاسخگویی به اطلاعات نادرست مرتبط با فرهنگها با احترام کامل به حقوق مصرح در این اعلامیه.

* ماده هشت (همکاری فرهنگی)

هرکس به‌تنهایی و یا در اجتماع و همراه با دیگران، مطابق با آئین‌های دموکراتیک دارای حق مشارکت در:

- توسعه فرهنگی اجتماعی که عضو آنهاست؛

- شرح، اجرا و ارزیابی تصمیماتی که مرتبط با وی و برای اعمال حقوق فرهنگی او موثر است؛

- توسعه همکاری‌های فرهنگی در سطوح مختلف است.

* ماده نهم (اصول حکومت دموکراتیک)

احترام، حمایت و تحقق حقوق مصرح در اعلامیه حاضر، متضمن تعهداتی برای هر شخص و اجتماع است. کنشگران فرهنگی در سه سطح مختلف (عمومی، خصوصی و اجتماعی) دارای مسئولیت ویژه‌ای مطابق با چارچوب اصول حکومت دموکراتیک و

در صورت نیاز انجام ابتکاراتی با اهداف زیرند:

الف) تضمین احترام به حقوق فرهنگی و توسعه ابزارهای رایزنی و مشارکت برای تضمین تحقق آنها، به خصوص در مورد آنهایی که به دلیل موقعیت اجتماعی‌شان و یا تعلق داشتن به یک اقلیت متحمل بیشترین محرومیت هستند؛

ب) تضمین ویژه استفاده تعاملی از حق دسترسی به اطلاعات متناسب برای تضمین اینکه حقوق فرهنگی توسط تمامی کنشگران در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مورد شناسایی قرار گیرند؛

ج) آموزش کارمندان و بالا بردن آگاهی عمومی درباره فهم و احترام به تمام حقوق بشر و به ویژه حقوق فرهنگی؛

د) شناسایی و مهم‌انگاشتن ابعاد فرهنگی تمام حقوق بشر برای افزایش جهان‌شمولی از طریق تنوع و تشویق اختصاص دادن این حقوق برای همه افراد به تنهایی و یا در اجتماع.

* ماده ده (الحاق در اقتصاد)

کنشگران در حوزه‌های عمومی، خصوصی و اجتماعی باید مطالبات با چارچوب ویژه وظایف و تعهدات خودشان:

الف) تضمین کنند که تولیدات و خدمات فرهنگی که دربرگیرنده ارزش، هویت و معنا و همچنین سایر تولیدات، در گستره‌ای که تأثیر مهمی بر سبک‌های زندگی و سایر جلوه‌های فرهنگی

دارند، بدون آسیب به حقوق مصرح در اعلامیه حاضر درک، تولید و استفاده گردند؛

ب) اهمیت ویژه سازگاری فرهنگی تولیدات و خدماتی را برای افرادی که در شرایط نامناسب ناشی از فقر، انزوا یا تعلق داشتن به گروه‌های مورد تبعیض هستند، مورد شناسایی قرار دهد.

* ماده یازده (مسئولیت کنشگران در حوزه عمومی)

دولت‌ها و سایر کنشگران در حوزه عمومی، باید بر اساس چارچوب ویژه وظایف و تعهداتشان:

الف) حقوق شناسایی‌شده در اعلامیه حاضر را با حقوق و رویه ملی خودشان هماهنگ کنند؛

ب) حقوق تصریح‌شده در اعلامیه حاضر را در وضعیت برابری و اختصاص حداکثر منابع حاضر برای تضمین تحقق کامل آنها، مورد احترام و حمایت کامل قرار داده و اجرا کنند؛

ج) دسترسی به جبران خسارت موثر و به‌خصوص غرامات حقوقی را برای هر شخص، به‌تنهایی و یا در اجتماع که مدعی نقض حقوق فرهنگی‌اش است، تضمین کنند؛

د) ابزارهای همکاری بین‌المللی لازم برای اجرای این حقوق، به‌خصوص از طریق تقویت تعامل سازمان‌های بین‌المللی مربوطه را گسترش دهند.

* ماده دوازده (مسئولیت سازمان-
های بین‌المللی)

سازمان‌های بین‌المللی باید بر اساس
چارچوب ویژه وظایف و تعهداتشان:

الف) تضمین کنند که حقوق فرهنگی و
ابعاد فرهنگی سایر حقوق‌بشری به‌طور
سیستماتیک در تمام فعالیت‌هایشان مورد
شناسایی قرار گیرند؛

ب) تضمین کنند که حقوق فرهنگی به‌طور
پیوسته و پیشرو در تمام ابزارها و
سازوکارهای نظارتی مربوطه تلفیق
شوند؛

ج) در توسعه سازوکارهای مشترک موثر و
شفاف برای ارزیابی و نظارت، مشارکت
کنند.

(به‌تصویب رسیده در 7 می 2007 در
فرایبورگ)